

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Januarius 31-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Török Birodalom.

A' Konstantzinápolyi 24-dik Decem-
beri tudósítások szerént, az odavaló fő kor-
mányszék (t. i. a' Diván) néhány hetektől
fogva abban foglalatoskodik, hogy a'
belső tsendesseget jó rendet, a' táplá-
lásra szükséges dolgoknak taksáját, a'
köntösöknek módját, 's több efféle tárgya-
kat jó rendbe hozhassa. E' mellett arra is
figyelmetesen vigyáz, hogy az Ország kül-
ső helytartóságaiban rendesen és jól folja-
nak a' dolgok, 's ugyan ezen végből azon
külső helytartófágokban nem kevés válto-
zások is tétetődtek. Az utolsó Nagy Vezér-
nek Achmet Bassának halála által megüre-
sedett Erzerumi helytartóságot a' Sivast
helytartónak Pehlevan vagy Bábabássa
nevezet alatt esmértes bassának adta; a' St.
Sivási helytartóságot Ghali Bassának, a'
Bóli helytartóságot pedig egy Ludschul-
la nevű Bégnek ajánlotta. A' megöletett
Retscheg Aga helyére Derwis Bég e-
meltetett, a' ki a' Serbusok elpártolásának
alkalmatosságával megholt Senig Oglu
Mustafa Bassa Orsovai vár Commendán-
sának fia volt. Konstantzinápolyban újabb
nyomaitaláltatnak a' pestisnek, a' hovájának
mérge Smyrnából vitetett.

Nagy Britannia.

A' Fels. Angliai Király betegségéről
hetenként és holnaponként ki adattatni szo-

kott bulletineknek, az az, rövid híradások-
nak utolsó Decemberi darabjaiban az a' tu-
dósítás adatott ki, hogy az Eő Felsége be-
tegege nem csak meg nem szűnt, hanem
egy kevésé öregbedett is; mindazáltal hogy
többnre mindenkor jól aludt. A' Fels.
Korona Herzegaszszony Sarlotta a' Ré-
gensherzegnek egyetlen egy gyermeke e'
folyó Jan. 7 ikén töltötte el betses ifjú életé-
nek 20-dik esztendejét; következésképen
a' N. Britanniai Constitutió és törvények
szerént már alkalmas volna az uralko-
dásra.

Az északi Amériikai Szabad Státusok-
kal szerzett békesség után Anglia ország-
nak kereskedése új elevenséget nyert. A'
Colonialis portékáknak, kiváltképen a' nád-
méznek az ára érezhetőképen le szállott;
ellenben a' gyapot, nevezetessen a' Brafiliai
még most is jó áron el megyen, kiváltké-
pen azért, mivel annak nagy hasznát veszik
fabrikákban és a' manufacturákban. A'
Londoni Kurir nevezetű ujság levél nagyon
boszszonkodik a' Londoni Lordamayo-
ra a' (Londoni fő polgár mesterre) hogy az
odavaló tanátsot öszve gyűjtötte, hogy az
Amériikai Szabad Státusokkal szerzett bé-
kességről egymással vetélkedjenek. A'
Morning-Chronicle nevű zsrnál azt
mondja, hogy ha valaki az ótsárlást meg-
érdemli, az Lord Liverpool, a' ki

annak foglalatját magános és bizonytalan tudósításokból közölte a' publikummal.

Abban az igen fontos munkában, melyet a' maga utazásai által híressé lett könyv író Colquhoun, a' múlt esztendőben Londonban, a' Britanniai birodalomnak szerentséjéről, hatalmáról, és jövedelmeinek kútfejeiről, e' világnak mind a' négy részében ki adott, annak negyedik szakaszában azt jegyzette meg, hogy azon Országnak dirtoka, mellyet az utolsó esztendőben a' föld művelés, a' bányák, a' kézművek, a' minden fele kereskedések, a' hajókázás, a' halászat, és más egyéb tárgyak, mellyek N. Britanniának nagy hasznára szolgáltak, leg nevezetesebbek. Ennek a' munkának végezetében így szól az Író: Ha szinte, ugymond, legfőbb kötelessége volna is a' kormányzéknek a' köz rendű emberek közt az erkölcsi jóságot elő mozdítani, és a' titkos vétkeket jó törvényes intéztek által meg akadályoztatni: mindazáltal a' kormányzéknek kötelessége az is, hogy a' több rendbéli embereknek szokásaikat el ne mellőzné — Ha szinte, ugymond, a' leg főbb rendű emberek közt (a' királyi famíliától fogva a' baronettekig) sok megkülönböztetett rangal birjanak is, olly rangal, mellyek azon hivatal, mellyet viselnek, meg nemesítik: mindazáltal eléggé sajuálni nem lehet, hogy sokan más útát köveszenek, és sem a' magok betsületekkel nem gondolnak, sem a' haza boldogságáért nem szorgalmatoskodnak; a' kik az ő idejüket vagy játékkal, vagy más alávaló mulatságokkal töltik el, 's annál fogva minden betsületeket 's tekinteteket elvesztik a' helyett, hogy születéseknak, és rangjoknak jussait alhatatosokká tennék.

Semmi sem szolgál egy országnak annyi hasznára és ditsőségére, mint azok a' magános virtusok, mellyek a' nemességfégnak valóságos jelei. Semmi sem alacsonyítja meg az Országot annyira, mint azok a' motkok, mellyek az örökös rendbéli

embereket azoktól a' hasznoktól meg fosztják a' mellyekhez nekik más okokra nézve is jussok volna. Azok a' férfiak, a' kiknek indulatjokat és erköltseiket a' jó nevelés meg pallérozta, és a' kik magokat tudományaik által meg különböztették, hogy ha a' szerént viselik magokat, közönséges betsületre érdemesek. A' nemességnek 2 - dik klassisát (Baronettek) a' fő rendű és falusi nemeseket, számobetsületet érdemlő és virtuosus személyek teszik. Ezek közt is sok derék személyek találhatunk, de vagynak olyanok is, a' kik inkább követik a' rossz példát mint a' virtusokat 's a' t.

A' 12 dik Decemberi Londoni tudósítások szerént, sok conferentiát tartott a' Spanyol Országi követ az Anglus ministerekkel, mellyből azt lehet ki hozni, hogy ezen két kormányzék közt fontos de terhes kötések legyenek. Annak is híre van, hogy Canning ur, a' ki a' Brasiliai kir. udvarhoz küldetett követsegbe, ottan keveset eszközölhetett, mellyre nézve rövid idő múlva Európába visszafog jönni, és mind addig Lisbonában maradni, míg a' reá bízott dolgot eszközölheti.

Spanyol Ország.

Mallagaból Spanyol Országnak egy igen nevezetes városából (a' hol a' leg jobb Spanyol Országi bor terem) Dec. 17-én azt irták, hogy abba az Országba a' leg keményebb igazgatás formáját akarják fel állítani. Ennek az Országnak vitéz bátorságú lakosi nem csak a' vallásbéli, hanem a' politica inquisitjó alá is vették, melly miatt minden felebaráti szertet, minden egymás iránt való bizodalom meg szűnt. A' ki a' jelen való igazgatás formájáról leg kisebbet szól is, bizonyos veszedelemben forog szabadságának elvesztésére nézve. Azok, a' kik a' király körül vannak, minden szándékjokat, és erejüket arra fordítják, hogy a' Királyt a' kormányzásnak ezen módjában állandóvá tehessek. Azok a'

meszsze látó és jó gondolkozású férfiak, a' kik a' Cortesek ideje alatt az Ország alkotmányának meg jobbitásában foglalatoskodtak vala, meg utaltatnak, üldöztetnek, es nem tsak semmi jobbitások nem tétetnek az igazgatás formájában, és a' dolgoknak folytatásában, söt inkább a' jó gondolkozású hazafiak éjjelenként le nyomatnak, el fogattatnak, 's Granadába vitetnek, és ottan felette nyomorgattatnak.

A' Fels. Spanyol Országi Király, a' múlt Decemb. 27-dik napján, egy Gárda Kapitánytól ktsértetvén, a' Financz Ministerium birojába, az az, abba a' palotába ment, a' hol a' Financ Minister, és az ő alatta való tisztek szoktak dolgozni, és szorossan tudakozódott ezeknek magok vi-seletekről, foglalatosságaikról, hivatalbéli talentomaikról, és szorgalmatosságokról, sokkal közzülök nyájassan beszélgetett, sokakat hivataljoknak serényen való folytatására buzdított, végre a' maga jelenlétében sok fontos dolgokat expediáltatott — Két Frantzia hadi tisztet, a' kik a' hadi fogságba esett Spanyolokkal Luxemburgban jól bántak, a' néhai III. Károly Spanyol Király vitézi rendjének tagjaivá tette.

A' Gazette de France nevezetű Párisi zsrurnálban a' jegyeztetik meg Madritról, hogy a' Fels. Spanyol Király egy tulajdon kezével irt levelet küldött a' Romai Sz. Pá-pának, mellyben azt kívánta, hogy a' Spanyol Országból ki üzetett Jésus szerzetén lévő papok küldettefsenek vissza hazájokba. Egyszersmind meg parantsolta a' Római Udvarnál lévő követjének Vargas Marchiónak, hogy azoknak a' Spanyol Országból ki üzetett tudós papoknak elegendő segitféggel legyen hazájokba való utazásokban.

Ugyan ezen frantzia zsrurnál azt jegyzi meg Spanyol Országról, hogy a' múlt 1814. esztendőben igen sok derék emberek, jó hazafiak, és hazájoknak nagy oszlopi hol-tanak meg; illyenek voltak a' többek közt

Gróf Montario a' Castiliai Fő tanátsnak 4-dik Károly király alatt Elölülője, még pedig Montaubanban számkivetésben; Pinuella Sebestény 7-dik Ferdinand király országlásának kezdetében törvényes dolgokra ügyelő minister; Gróf Cabarus Bonaparte József uralkodása alatt finantz-minister, 's az előtt Státusminister; Massaredo Admirális tengeri dolgokra ügyelő minister, kinek emlékezetét nem tsak a' Spanyolok, hanem a' Frantziák és Anglusok is nagy betsben tartják; Marquis Baxamar; Hertzeg Fias Spanyol Országi Grandes, és 4-dik Károly, József, és Ferdinand királyok alatt Párisban követminister; Marquis Musquiz, a' ki Párisban és az északi hatalmasságoknál sokáig követ volt, és mindeniktől igen betsültetett; Gen. Lajdinant Pardó volt Spanyol követ a' Péterburgi Cs. Udvarnál, nagy vitéz és tudós emher; Alonzó a' két Indiai tanátsnak tagja, és 4-dik Károly király uralkodása alatt Státustanátsos, kinek édes emlékezete mind azoknak szájokban forog még most is, a' kiknek alkalmatosságok volt ő az közelebb való esméretségére, 's virtusainak betsülésére; Don Bernardo Yriarte a' leg utolsó abból a' fő familiából, melly a' tudományokat mindenkor betsülte; Marquis Bronciforte Gen. Kapitány és egy darab ideig Mexikoi Vitéz Király; végtére Marquis Socoro Gén. Lajtinant a' Spanyol armádánál, és Gen. Kapitány Andalusiában a' kita' zenebonáskodó kösség meg fojtott, minden jó szívű Spanyoloknak és külföldi tudósoknak nagy keserüésekre.

Spanyol Amerika.

A' Morning-Chronicle nevezetű Angliai ujság levél fzerént a' Iamaikából jött utolsó hajók egy igen fontos hirdetményt hoztak onnan Európába, mellyet az Uj-Granadai Congressus a' 7-dik Ferdinand Spanyol királynak birodalmába való vissza-téréséről ki adott vala. Az alatt, ugymond

a' nevezett Morning-Chronicle, hogy Európa az Amerikai Spanyol tartományokban esett történetekre igen keveset ügyel, ezek az Amerikai tartományok a' magok végzéseknél erőssége és iparkodásaik által nagyon előmenetelesítik az ő mástól való nem függéseket, és olly állapotba helybeztetik, mellyben elegendő fegyvert szerezhetnek magoknak.

A' leg utolsó Jamaikai actákban azt is lehet olvasni, hogy a' Santa - Fei vagy új-Granadai revolutio 1812-dik esztendőben, Julius 20 dikán elkezdődött, és hogy azon tartományokban fennállott Confoederatio 1811-dikben Nov. 27-kén ki nyilatkozott. A' 11 tartományoknak ugymint Santa-Fe, Fania, Socarro, Pamplo-na, Loos-Lanos, Marquita, Neivos, Antioquia, Choro, Papayan, és Carthagen a tartományoknak követjeik Dec. 4-dik napján 1812 esztendőben Leyva városában öszve gyültek, 's magokat másoktól nem függökké tették, ezekhez tsatolták magokat a' Caracas, és Venezuela tartományok is. Ennek az utolsónak küldötjei még 1811 esztendőben el pártoltak az anya országtól, mellynek népessége negyed fél milliom lakosokra ment vala. Az a' hirdetmény, mellyet azok akkor ki adtak, mind azokat a' történeteket, mellyek 7-dik Ferdinand királynak országába való visszamenetelég történtek, magában foglalja.

Napnyugot i Indiai szigetek.

A' Journal des debats nevezetű frantzia ujság levelek, a' Courier d' Angleterre nevezetű Angliai Zsurnálok után következendő zikkelytettek a' Publikum előtt esméretessé: Itten, ugymond, St. Domingólól következendő tudósítások tettek közönségesekké, abból a' szigetből t. i. a' melly azokra a' hasznokra nézve, mellyeket Frantzia Ország onnan vett, a' Frantzia Revolutio előtt, Mi, ugymond, annak idejében már meg mondottuk, hogy

a' Frantzia kormányzók 3 Commissáriusokat küldött Jamaikába, olly rendeléssel, hogy azokkal a' vezérekkel, a' kik a' St. Domingoi szigetet erő hatalommal magoké-
vá tették, botsátkozzanak alkuba, hogy annál fogva azon coloniát az anyaország kebelébe vissza vibessék. Ezen Commissáriusoknak egyike Dravenau, volt Bordeauxi kereskedő, kénytelen volt onnan Európába vissza jönni, egy átaljában nem szenvedhetvén az oda való levegőt. Ez a' Dravena sógora volt annak a' Domingói Commendánsnak, a' ki Pethionnak magát alája adta; az ő tiszti követője volt Ladebaud St. Domingói földes Ur, a' ki a' revolúció kezdetétől fogva a' Jamaikai tartományban le telepedett; a' más két Commissáriusok Daurion-Lavaisse, és Medina St. Domingoi Spanyol Országi emberek voltak.

Az utolsó tudósításokhoz képest Lavaisk Penthiontól a' mint látszik, hivalt kapott a' Port-au-Prince városba Pethionnak lakó helyébe való menetelre, a' ki a' múlt Oktober 21-dik napján oda is ment, de két nap mulva ott meg betegedett, és még Nov. első napján is meg nem szabadulhatott nyavalájától. Pethion az Angliai portékákra vetett adóknak felét alább szállította, a' mellyből sokan azt buzzák ki, hogy ő annál fogva Angliának segedelmét akarta meg nyerni, azon esetre, ha Frantzia Ország a' St. Domingoi coloniát fegyverrel igyekezne meg hódoltatni.

Azt mondják, hogy Lavaisse is ahoz a' fekete fejedelemhez Christophhez a' ki St. Domingoi tartománynak északi részét bírta, levelet irt volna, és azon levelet, mellyet a' Frantzia Commissáriusok oda vittének, a' maga fekete tanátfosinak gyüllésében el olvastatta, 's azt a' maga rongyos fekete jobbágyi közt a' Hayti feketék közt ki hirdettette. Az Európai fejedelmek a' Párisi traktában mindenekről

gondot viseltek, és mivel előre nem tudhatták, mellyik részre fogná a' Haiti király hajláni, azt végzették, hogy a' fekete emberekkel való kereskedést még egynéhány eszt. meg engedjék, a' Haiti Országnak meg népesítésére, a' melly az oda küldetendő sok hadi seregek által leg jobban eszközöltetne.

Generális Uram! Ne kénszeritsen Kigyelmed, hogy azok a' Négerek, a' kiket mi az Afrikai tenger partokról hordunk, katonákká tétetessenek, ne kénszerítsen Kigyelmed, hogy mi a' mi romlásunkra minden eszközökhöz nyuljunk. Meg vagyok arról győződve, hogy Kigyelmed sokkal több józan okossággal bír, sokkal megvilágosottabb elméjü, és sokkal felsége-sebb gondolkozással bíró ember, és inkább kíván a' régi Bourboniai Királyi törzsökből való Generális, mint pártoskodó rab szolgáknak vezére lenni. Mi ismét azt mondjuk, hogy ez az irás, a' Haiti Feketék Cancelláriájában koholtatott, és hogy Gróf Limonadenak Londonban semmi titoknokja nintsen, a' ki által tanácsot kérhetett volna. Ezen tekintetre nézve, a' következő szók elegendők fognak lenni, az igazságra: Melly időben irt a' Frantzia Commissarius Christophe nek? mikor voltak a' példáknek be folyásai az ő meg határozásokba? innen által láthattya Kigyelmed, hogy Murat és Bernadotte Generálifok, a' kik mint egy annyi királyok vagy fejedelmek uralkodtak a' nemzeteken, a' kik magokat fegyvereik által nagyon híresekké tették, most önként le szállanak királyi székeikből, és magokra 's maradékaikra nézvé az állandó tisztelettel járó hivatalt az állhatatlan usurpátornak (törvénytelen uralkodónak) titulusánál fellyebb betsülik —

Meg elégszünk ezekkel az elő hordott példákkal annak meg bizonyítására, hogy ez az irás, mellyet vagy Christophe maga, vagy az ő ágensei a' Frantzia Commissariusnak tulajdonitnak, és a' melly csak nem minden Angliai Zsurnálokban közönsé-

ges sé tétettek a' Haiti fabrikában koholtattak, Christophe és az ő tauátsosi nem merészlettek volna az ő valóságos irását ki hirdettetni, hanem azt gondoltak ki, hogy ő reájok nézve jobb leszen illyen tördelekeket ki gondolni.

Valahányszor azokról a' Commissariusokról beszéllettünk, a' kiket azért küldöttünk St. Dómingóba, hogy az oda való uralkodókkal alkudozzanak, mindenkor azt mondtuk, hogy Christophe Frantzia ország alá magát nem veti, 's jobb leszen őtet a' királyi széktől meg fosztani. Ha Lavaisfe ur, a' ki az ő Trinidadban St. Vincentbe, es Tabagóba való utazásakor magát a' feketék barátjának lenni irta, 's erre nézve magának mindenkor avval hízeltkedett, hogy ő Christopht arra fogja venni, hogy önként le mond királyi székről, az ő ítélő tehetsége nem volt olly józan, min: a' millyent a' nevezett usurpátornak ministerjei ennek tulajdonitának. A' Christophe maga meg határozásának semmi olly befolyása nintsen abba a' plánumba, hogy St. Domingó Frantzia Országnak magát alája vetné.

A' Pethionhoz hajló rész fogja ennek a' szigetnek sorsát el választani. Erről azt irjak hogy ő minden bal vélekedéstől, minden úralkodásra való vágyódástól üres és tsendes gondolkozású, az ő vetélkedő tarsánál, Christophénél sokkal meg világosottabb elméjü ember lévén, Frantzia Országgal bizonyosan alkúba botsátkozik; könnyü leszen a' Mulattákat arról meg győzni, hogy ők és az ő birtokaik csak az által lehetnek bátorságban, ha ők a' fejer lakosokhoz vagy Európai születésűekhez tsatolják magokat (Mulattáknak neveztetnek napkeleti és napnyugotti Indiában azok, a' kik fejer atyáktól és fekete anyáktól születettek). Tudják azt a' Mulatták, hogy az ő számok a' Négerek ellen őket nem védelmezhetik, a' kik őket elebb vagy később ki irtják az élők közzül, ha Hayti Ország el nem töröltetik. A' mulattáknak

a' nevezett Morning-Chronicle, hogy Európa az Amerikai Spanyol tartományokban esett történetekre igen keveset ügyel, ezek az Amerikai tartományok a' magok végzéseknél erőssége és iparkodásaik által nagyon előmenetelesítik az ő mástól való nem függéseket, és olly állapotba helyeztetik, mellyben elegendő fegyvert szerezhetnek magoknak.

A' leg utolsó Jamaikai actákban azt is lehet olvasni, hogy a' Santa - Fei vagy új-Granadai revolutio 1812-dik esztendőben, Julius 20 dikán elkezdődött, és hogy azon tartományokban fennállott Confoederatio 1811-dikben Nov. 27-kén ki nyilatkozott. A' 11 tartományoknak ugymint Santa-Fe, Fania, Socarro, Pamplo-na, Loos-Lanos, Marquita, Neivos, Antioquia, Choro, Papayan, és Carthagen a tartományoknak követjeik Dec. 4-dik napján 1812 esztendőben Leyva városában öszve gyültek, 's magokat másoktól nem függökké tették, ezekhez tsatolták magokat a' Caracas, és Venezuela tartományok is. Ennek az utolsónak küldötjei még 1811 esztendőben el pártoltak az anya országtól, mellynek népessége negyed fél milliom lakosokra ment vala. Az a' hirdetmény, mellyet azok akkor ki adtak, mind azokat a' történeteket, mellyek 7-dik Ferdinand királynak országába való vissza menetelég történtek, magában foglalja.

Napnyugot i Indiai szigetek.

A' Journal des debats nevezetű frantzia ujság levelek, a' Courier d' Angleterre nevezetű Angliai Zsurnálok után következendő zikkelyt tettek a' Publikum előtt esméretessé: Itten, ugymond, St. Domingólól következendő tudósítások tettek közönségesekké, abból a' szigetből t. i. a' melly azokra a' hasznokra nézve, mellyeket Frantzia Ország onnan vett, a' Frantzia Revolutio előtt, Mi, ugymond, annak idejében már meg mondottuk, hogy

a' Frantzia kormányzók 3 Commissáriusokat küldött Jamaikába, olly rendeléssel, hogy azokkal a' vezérekkel, a' kik a' St. Domingoi szigetet erő hatalommal magoké-
vá tették, botsátkozzanak alkuba, hogy annál fogva azon coloniát az anyaország kebelébe vissza vihessék. Ezen Commissáriusoknak egyike Dravenau, volt Bordeauxi kereskedő, kéntelen volt onnan Európába vissza jönni, egy átaljában nem szenvedhetvén az oda való levegőt. Ez a' Dravena sógora volt annak a' Domingói Commendánsnak, a' ki Pethionnak magát alája adta; az ő tiszti követője volt Ladebad St. Domingói földes Ur, a' ki a' revolútió kezdetétől fogva a' Jamaikai tartományban le telepedett; a' más két Commissáriusok Daurion-Lavaisse, és Medina St. Domingoi Spanyol Országi emberek voltak.

Az utolsó tudósításokhoz képest Lavaisk Penthiontól a' mint látszik, hivalt kapott a' Port-au-Prince városba Pethionnak lakó helyébe való menetelre, a' ki a' múlt Oktober 21-dik napján oda is ment, de két nap mulva ott meg betegedett, és még Nov. első napján is meg nem szabadulhatott nyavalájától. Pethion az Angliai portékákra vetett adóknak felét alább szállította, a' mellyből sokan azt huzzák ki, hogy ő annál fogva Angliának segedelmét akarta meg nyerni, azon esetre, ha Frantzia Ország a' St. Domingoi coloniát fegyverrel igyekezné meg hódoltatni.

Azt mondják, hogy Lavaisse is ahoz a' fekete fejedelemhez Christophéhez a' ki St. Domingoi tartománynak északi részét bírta, levelet irt volna, és azon levelet, mellyet a' Frantzia Commissáriusok oda vittének, a' maga fekete tanácsosinak gyüllésében el olvastatta, 's azt a' maga rongyos fekete jobbágyi közt a' Hayti feketék közt ki hirdette. Az Európai fejedelmek a' Párisi traktában mindenekről

gondot viseltek, és mivel előre nem tudhatták, mellyik részre fogná a' Haity király hajláni, azt végzették, hogy a' fekete emberekkel való kereskedést még egynébány eszt. meg engedjék, a' Haiti Országának meg népesítésére, a' melly az oda küldetendő sok hadi seregek által legjobban eszközöltetne.

Generális Uram! Ne kénszerítsen Kigyelmed, hogy azok a' Négerek, a' kiket mi az Afrikai tenger partokról hordunk, katonákká tétetessenek, ne kénszerítsen Kigyelmed, hogy mi a' mi romlásunkra minden eszközökhöz nyuljunk. Meg vagyok arról győződve, hogy Kigyelmed sokkal több józan okossággal bír, sokkal megvilágosottabb elméjü, és sokkal felsége-sebb gondolkozással bíró ember, és inkább kíván a' régi Bourboniai Királyi törzsekből való Generális, mint pártoskodó rab szolgáknak vezére lenni. Mi ismét azt mondjuk, hogy ez az irás, a' Haiti Feketék Cancellariajában koholtatott, és hogy Gróf Limonadenak Londonban semmi titoknokja nintsen, a' ki által tanácsot kérhetett volna. Ezen tekintetre nézve, a' következő szók elegendők fognak lenni, az igazságra: Melly időben irt a' Frantzia Commissarius Christophe nek? mikor voltak a' példáknak be folyásai az ő meg határozásokba? innen által láthattya Kigyelmed, hogy Murat és Bernadotte Generálifok, a' kik mint egy anyyi királyok vagy fejedelmek uralkodtak a' nemzeteken, a' kik magokat fegyvereik által nagyon híresekké tették, most önként leszállanak királyi székeikből, és magokra 's maradékaikra nézvé az állandó tisztelettel járó hivatalt az állhatatlan usurpátornak (törvénytelen uralkodónak) titulusánál fellyebb betsülik —

Meg elégszünk ezekkel az elő hordott példákkal annak meg bizonyítására, hogy ez az irás, mellyet vagy Christophe maga, vagy az ő ágensei a' Frantzia Commissariusnak tulajdonitnak, és a' melly csak nem minden Angliai Zsurnálokban közönsé-

ges sé tétettek a' Haiti fabrikában koholtattak, Christophe és az ő tanácsosi nem merészlettek volna az ő valóságos irását ki hirdettetni, hanem azt gondoltak ki, hogy ő reájok nézve jobbleszen ilyen tördelekeket ki gondolni.

Valahányszor azokról a' Commissariusokról beszéllettünk, a' kiket azért küldöttünk St. Dómingóba, hogy az oda való uralkodókkal alkudozzanak, mindenkor azt mondtuk, hogy Christophe Frantzia ország alá magát nem veti, 's jobbleszen őtet a' királyi széktől meg fosztani. Ha Lavaisfe ur, a' ki az ő Trinidadban St. Vincentbe, es Tabagóba való utazásakor magát a' feketék barátjának lenni irta, 's erre nézve magának mindenkor avval hízkelkedett, hogy ő Christophe t arra fogja venni, hogy önként le mond királyi székről, az ő ítélő tehetsége nem volt olly józan, min: a' millyent a' nevezett usurpátornak ministerjei ennek tulajdonitának. A' Christophe maga meg határozásának semmi olly befolyása nintsen abba a' plánumba, hogy St. Domingó Frantzia Országának magát alája vetné.

A' Pethionhoz hajló rész fogja ennek a' szigetnek sorsát el választani. Erről azt irjak hogy ő minden bal vélekedéstől, minden úralkodásra való vágyódástól üres és tsendes gondolkozású, az ő vetélkedő tarsánál, Christophénél sokkal meg világosottabb elméjü ember lévén, Frantzia Országgal bizonyosan alkúba botsátkozik; könnyü leszen a' Mulattákat arról meg győzni, hogy ők és az ő birtokaik csak az által lehetnek bátorságban, ha ők a' fejer lakofokhoz vagy Európai születésűekhez tsatolják magokat (Mulattáknak neveztetnek napkeleti és napnyugotti Indiában azok, a' kik fejer atyáktól és fekete anyáktól születettek). Tudják azt a' Mulatták, hogy az ő számok a' Négerek ellen őket nem védelmezhetik, a' kik őket elebb vagy később ki irtják az élők közzül, ha Hayti Ország el nem töröltetik. A' mulattáknak

Frantzia Országgal való öszve kaptoltatásokra egyéb nem szükséges, hanem hogy nékiek is azok a' jussok engedődjenek, a' mellyek őket mint birtokosokat illetik, és ha a' St. Domingói tartományoknak hadi feregeik a' Frantzia hadiseregekkel öszve kaptoltatva volnának, hat hét mulva Christophenek még a' neve is elenyészne.

Arra való nézve igen szükségtelen dolog ő ellene proclamatziókat ki adni, a' ki később leszen meg halni, mintsem St. Domingót Frantzia országgal öszvekaptoltatni engedni. Hogy ha a' Frantzia kormányfők tellyes hatalmú Commissariusokat küld Christophéhez a' véle leendő alkudozás végett; bizonyosan nem esméri ennek a' fekete fejedelemnek gondolkozása módját, 's nem esméri azokat az eszközöket, a' mellyek által ő a' revolutziót meg hosszabbíthatja. Ez a' hibazoktól a' tudósításoktól vette eredetét, a' mellyeket az Amerikai Státusokbeli és Angliai zurnálok koholtak és fenn tartották, és a' kik a' Haiti országnak mástól való nem függesét a' fekete emberekkel való kereskedésnek eltöröltetéséről való kérdéssel öszve zavarják. Igen nehéz meg magyarázni, miként kívánhatnak az ember szeretők olly állapotot, melly szörnyü háborút és olly háborútszülne, mellyet a' Pethion észen lévő Haitiak a' Christophe részén lévőek ellen vég nélkül folytatnának. Ezt az irtoztató nagy változást csak az által lehet elkerülni, ha a' St. Domingói Colonia az Európai anyaország hatalma alá visszavitetik, a' melly t. i. azt fel állította és a' mellyhez épen azon juson tartozik mint minden új Coloniák; Egyéb aránt méltó a' megjegyzésre, hogy az anya országoknak Coloniákhoz való jussa az igazság principiumaival jobban meg egyez, mint a' régi nemzeteknek az ő Coloniáikhoz való jussok; ha azokat az ő országoktól el kellene

választani, a' mellyek t. i. Amérikába Afrikából által plántáltattak.

Igen nagyon hibázik, a' ki azt gondolja, hogy a' St. Domingói fekete emberek az ő uraikhoz hajlandók légyenek, sokkal jobb dolgok volt azoknak a' Frantzia kormányfők alatt, mint most, mellyre nézve természetesen is kívánnak azok alatt lenni — Minekelőtte, ezen tikkelyt bé zárának szükségesnek itéljük azon öszve kötetésről egykét szót szólni, melly Anglia Ország és St. Domingó közt vagyon, és arról a' haszonról is, mellyet az Angliai kormányfők és kereskedés ezen coloniáknak revolutiójából reménylhet.

Mivel az Angliai Ország a' St. Domingóba bevett kormányozás módját meg nem esmérté; szükségképen következik hogy e' két Ország közt semmi politica szövetség nintsenek. A' St. Domingóba evezett kereskedő hajókat az Anglus hajók magok késérték, hogy annál fogva a' tengeri zsákmányozó haramjak ellen védelmezessék; ellenben a' Haiti ágenseket meg nem esmérték soha, még akkor sem, a' midőn Frantzia Ország Anglia ellen hadakozott, mellyből azt lehet ki húzni, hogy Anglia Ország még akkor sem fogja a' Haiti uralkodóknak jussokat meg esmérni, midőn na a' Frantzia Király, az ő ősi országába béült. Egyébaránt a' mi azokat a' hasznokat érdeklí, a' mellyeket Anglia Ország a' Haiti vagy Sz. Domingói coloniával való egyetértésből reménylhet, ezek igen tsekélyek és semmire való, mellyet a' következő megesett dolgokból lehet megmutatni. Az Angliából St. Domingóba 1812 esztendőbe vitt portékáknak az árra 15,000 font sterlingnel fellyebb nem ment; következésképen semmit sem félhet Frantzia Ország a' Sz. Domingói sziget elfoglalására nézve, hogy azt ne eszközölhesse.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 9.

A' Magyar Kurir 9-ik darabjához.

B é t s.

Abban a' Concertben, avágy musika mulatságban, melly e' majdan elenyésző Jan. holnapjának 25-dik napján, a' Fels. Cs. Kir. Udvarnál, a' Fels. Orosz Császárné Ersébet Alexandrina (született Bádeni Hertzeg Louisu Mária Augusta) születése napjának tiszteletére tartatott, külömbkülömbféle musika darabok, többnire éneklő darabok voltak. A' közönségesen esméretes éneklő személy Cibbiny udvari Prókátornak hitvestársa Kotzeluch udvari Compositornak, és udvari kápolna éneklő mesternek leánya, a' Cs. kir. udvari Fő Mesternek Hertzeg Trauttmansdorfnak rendeléséből Forte-Pianón játszott, és Maifeder igen híres Violonistától követtetett.

Eő Cs. és Apostoli Király Felsége e' folyó Jan. 8-dik napján költ kegyelmes rendelése szerént, a' nehai derék Generális Davidovich árvaságára maradt magyar gyalog Regimentje Feld-Marsall-Lajtnant a' Wied-Runkeli Hertzegnek, a' Fröhlich gyalog Regimentje az Eő Felsége Generál-Adjutánsának Kutschera Feld Marsall-Lajtnantnak; az első Olasz Ország gyalog Regiment B. Wimpfen F. M. Lajtnantnak; a' második Olasz gyalog Regiment Báró Merville F. M. Lajtnantnak; a' 3-dik gyalog Regiment Prohaska F. M. Lajtnantnak, a' 4-ik Olasz gyalog Regiment Hertzeg Paar Generál-Majornak; a' nem régiben meghalálozott Hertzeg de Ligne Regimentje Gróf Nugent General-Majornak; az Olasz könnyű szerű Regiment Gróf Nostiz F. M. Lajtnantnak; a' Savo-

yen dragonyos Regiment Báró Moor F. M. Lajtnantnak adattak; végtére az Eő Cs. Kir. Felsége nevét viselő Ulanus Regimentnek második Tulajdonossáva F. M. L. Gr. Klebersberg neveztetett ki.

A' Nápoly Ország követségénél lévő követségbéli tanácsos Ménez úrnak 46 formális arany küldetett olly rendeles mellett, hogy azon summa két katona árva gyermeknek neveltetésére fordittassék. A' Fels. Cs. Kir. Haditanács rendelése szerént legjobbnak tartatik, ha ezen summa a' most munkába vétetődött katona vak gyermekeknek és árváknak fundusára fog fordittatni. — Egy magát nevezetni nem akaró polgár a' Fels. Császárnak majdan következő születése napjának megünneplésére a' Toskanai Hertzeg Regimentjebeli közembereknek egyenegyen 20, minden Altisztnak 30 krajtzárt ajándékozott mulatságra, 's azon summát az idevaló udvari Kapitánynál leistette. Az itt lévő Fels. Dániai Királynak 6-ik Fridriknek, Jan. 28-ik napjára esett születése napja, ugy szinte a' Fels. Baváriai Királyné Friderika Wilhelmina Karolina, született Bádeni Hertzeg Asszonynek neve napja hasonlóképen a' Bádeni N. Hertzegnek Károly Fridriknek, és a' Weimari Hertzegnek Károly Augustusnak a' Fels. Orosz Császár Sógórának neve napjának megtisztelésére a' közelebb mult szombaton ugymint Jan. 28-ikán a' Fels. Cs. Kir. Udvarnál nagy gália és bál volt, mellyen minden itt lévő uralkodó Fejedelmek, Fő hertzegek és Printzek udvari tisztjeikkel egyetemben jelen voltak.

Azt szokták mondani' példa beszédben a' Magyarok: Farsang farkautsúz a'

fa-szán. Mivel ebben az esztendőben csak öt hétből áll a' farsang, és a' hamvazó szerda Febr. 8-ikára esik, ennek a' Magyar példabeszédnek bé kellett volna tellyesedni; demivel az egynehány hetekig tartott kemény hidegek után a' mult Szombaton a' kemény fagy olvadni kezdett, és a' mezőkben volt övedzésig érő hó is meg lágyult 's alatta viz foly, arra való nézve azon Magyar példabeszédnek most helye nehezen leszen; következésképen sem az itt lévő főrendek, sem a' téli mulatságot szerető Kavallérok és Dámák a' jelenvaló farsangot szánkázással el nem tölthetik.

Azoknak az Olasz országi német gyalog Regementeknek tisztjeiket, a' mellyek a' mult hetekben Cseh ország felé való marsirozásokban magokat egynehány napokig itten kipihenték, az itt őrizetben fekvő Cs. Kir. Regementeknek tisztjei gazdagon megvendéglették, és sok szép alkalmatosságot szolgáltatának nekik a' magok mulatságokra.

Magyar Ország.

Mehadiából, a' Temesi Banátusnak egy nevezetes városából azt írják Jan. 4 ik napján, hogy az annak szomszédságában lakó Muzulmannok egymás hajába kaptak. A' Widdiniek az Uj-Orsovai lakofokat magok alá akarják vetni, és már egyszer viaskodtak is egymással, az Uj-Orsovaiak a' Widdini lakosok közzül 80 embert megöltek, 's 120 lovat elnyertek, minekutánna az Albania Muzulmannoktól 800 főből álló segítségét kaptak volna.

Bosnya országnak egyik vidékéből azt

a' nagy ujságot írják, hogy egy Popovich nevesetű Cs. Kir. hadi tiszt Svinitza környékére vadászni meuvén, egy föld alatt való bóltot vett észre, mellyben sok arany és ezüst pénz és rudak voltak el rejtve. Ennek a' hírnek valóságát nem üzömfüzöm, meg lehet, mivel a' régi időkben, nevezetesen azokban a' századokban, mellyekben Magyar Országának nagyobb részét a' Törökök birták vala, a' tehetősebb lakosok minden kintseket az ellenségtől meg akarván menteni, és minden betesebb jószágait a' föld alá rejtették.

Erdély Ország.

A' Szász-Nemzet Grófjának az 1813 ik esztendő Sept. 18-ik napján meghalalozott Baró Bruckenthal Mihálynak emlékezetére Szebenben (Hermanstadtba egy emlékezet oszlop emeltetett fel, mellynek fellyülirása e'kepen vagyon: „Ex ac ILL. D. MICHAELI L. B. de BRUCKENTHAL I. O. I. Leop. Comend. S. C. et A. M. Stat. et Exc. Reg. in Trans. Gub. Cons. Act. Int. Incl. Nat. Sax. per ann. XXIII. Comiti. Nat. XXX. Mart. Ann. MDCCXLVI. Den. XVIII. Sept. — MDCCCXIII. Pietas Civium posuit.

Ezen meg boldogult nagy hazafi az ő politica dolgokban való sok tapasztalásiért, hazájához való buzgó szeretetért, uralkadó Fejedelméhez való fedhetetlen hűségért, fáradhatatlan munkásságáért, egyenes szívűségért, és minden jó eránt való buzgóságáért, mindenektől egy aránt betsültetett, arra való nézve ezt az emlékezet oszlopát meg érdemlette.

~~Jan.~~ 28-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 203 7/8 forintot Váltó-tzedulában.